

Tajemství beskydských hor a údolí

v české republice i Polsku

putování se zbojníkem Grunikem

Tajemnice beskidzkich góra i dolin

w republice czeskiej i Polsce

Wędrówki ze zbójnikiem Grónikiem

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

~ SKY ~
BE ~ DY ~
— SKI —

Poznejte Beskydy se zbojníkem Grunikem

Vydejte se po beskydských horách a objevte jejich krásy. Přidejte se ke zbojníkovi Grunikovi a zažijte s ním putování po malebných koutech Beskyd. Projdete přes kopce a údolí, navštívíte hrady a zámky, potkáte spoustu nových přátel. Listujte a poznejte tajemství kouzelných míst v České republice i Polsku.

Wyrusz w drogę w beskidzkie góry i odkryj ich piękno. Dołącz do zbójnika Grónika i odwiedź wraz z nim malownicze zakątki Beskidów. Przejdz przez wzgórza i doliny, zajrzyj do zamków i pałaców, a spotkasz wielu nowych przyjaciół. Poznaj tajemnice urokliwych miejsc w Republice Czeskiej i Polsce.

Poznaj Beskydy ze zbójnikiem Grónikiem

Poklad ukrytý v beskydské přírodě

Grunik rád běhá z jednoho beskydského vrcholu na druhý. Rád se vrací na stezky mezi bájným vrcholem Radhoště, horami Kněhyně a Smrk. Aby ne, má tam totiž kamarády zbojníky Smrkoně a Kněhyňku. Vždy s nimi rád klábosí, v létě pojídají borůvky a také vždy rádi vzpomínají na ty časy, kdy po Beskydech ukrývali poklady. Ten největší mu pomáhal ukryt jeho přítel, zbojník Ondráš. Jejich poklad najdete při sestupu z Lysé hory, nejvyššího vrcholu Moravskoslezských Beskyd. Je na místě pojmenovaném Ondrášovy díry nedaleko rozcestí Lukšinec. Ale o tom nikomu ani slovo, ještě by se to dozvěděli zbojníci Lysoň, Ropička a Prašivka. Ti by poklad hned sebrali! Vy skutečný poklad najdete v malebné beskydské přírodě.

Lysá hora 1323 m, Smrk 1276 m a Kněhyně 1257 m jsou tři nejvyšší vrcholy Moravskoslezských Beskyd. Vydejte se na ně třeba po červené turistické znacce.

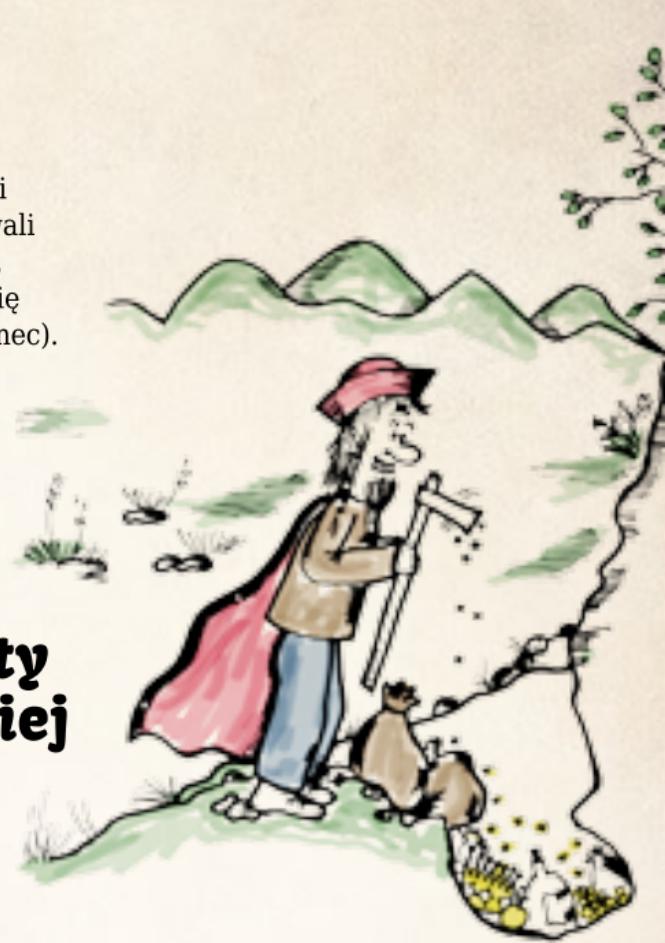
Lysa góra (Lysá hora) 1323 m, Smrek (Smrk) 1276 m oraz Kněhyně 1257 m, to trzy najwyższe góry w Beskidzie Morawsko-Śląskim. Zdobądź ich szczyty korzystając na przykład z czerwonego szlaku turystycznego.

Grónik lubi biegać z jednego beskidzkiego szczytu na drugi. Chętnie wraca na ścieżki pomiędzy legendarnym szczytem Radhoszcza (Radhošť), a górami Kniehynia (Kněhyně) i Smrek (Smrk). Trudno się dziwić, ma tam przecież swoich kumpli, zbójników Smrekosza i Kniehyńka. Lubi z nimi poplotkować, latem zajadają się borówkami i chętnie wspominają czasy, kiedy w Beskidach ukrywali skarby. Ten największy pomógł mu ukryć jego przyjaciel, zbójnik Ondraszek. Ich skarb znajdziesz, schodząc z Łysej Góry (Lysá hora), najwyższego szczytu Beskidu Morawsko-Śląskiego. Znajduje się w miejscu nazwanym Jaskiniami Ondraszka (Ondrášovy díry) niedaleko rozdroża Lukszyniec (Lukšinec). Ale o tym nikomu ani mru mru, jeszcze dotarłoby to do zbójników Łysonia, Ropiczki i Praszywki. Od razuby go zabrali! Ale prawdziwy skarb znajdziesz wśród malowniczej beskidzkiej przyrody.

Skarb ukryty w beskidzkiej przyrodzie

Pěkně ostrá Ostravice

Věděli jste, jak vznikla řeka Ostravice, která protéká z Beskyd od Bílé přes Staré Hamry, ves Ostravici, Frýdlant nad Ostravicí, Pržno, Bašku, Frýdek-Místek až do Ostravy? To se mladý pasáček ovcí rozhodl z trávy na svahu hory Sulov vykopat zářící kámen. Myslel si totiž, že pod ním zbojníci ukryli poklad. A kopal tak dlouho, až místo pokladu ze země vytryskl pramen. Proud vody byl tak silný a ostrý, že lidé vzniklou říčku pojmenovali Ostravice. Kdo ví, jestli podobný příběh mají také její přítoky Morávka a Čeladenka. Tak jako tak, dejte si pozor, až budete pod kameny v beskydských údolích hledat poklady. Mohli byste se přitom pořádně smočit!

Řeka Ostravice má ve skutečnosti dva prameny, Černou a Bílou Ostravici, které se stékají na Starých Hamrech. Délka Ostravice je 65 kilometrů a v Ostravě ústí do řeky Odry.

Rzeka Ostrawica posiada w rzeczywistości dwa źródła. Czarną i Białą Ostrawicę, które łączą się w Starych Hamrach. Długość ostrawicy wynosi 65 kilometrów, w Ostrawie wpływa do rzeki Odry.

Dzika Ostrawica

Wiesz, jak powstała rzeka Ostrawica (Ostravice), która płynie z Beskidów od Białej (Bilá) przez Stare Hamry (Staré Hamry), wieś Ostrawicę (Ostravice), Frýdlant nad Ostravicą, Baszkę (Bašku), Frydek-Mistek aż do Ostrawy? A więc było to tak: młody pasterz owiec zdecydował się wykopać z trawy na zboczu góry Sulov błyszczący kamień. Myślał bowiem, że zbójnicy ukryli pod nim skarb. Kopał bardzo długo, ale zamiast oczekiwanej skarbu w ziemi pojawiło się źródło. Strumień wody był tak mocny i ostry, że ludzie nowo powstałą rzekę nazwali Ostrawicą. Ciekawe, czy podobne historie mają jej dopływy Morawka (Morávka) i Czeladeńka (Čeladenka)? Niech to będzie dla Ciebie ostrzeżeniem, kiedy będziesz szukał skarbów pod kamieniami w beskidzkich dolinach. Może Ci to nie ujść na sucho!

Tajemstvím protkaný Frýdek-Místek

Až se společně s Grunikem budete procházet Frýdkem-Místkem, dejte si pozor, ať nespadnete do jedné z tajných chodeb. Ty podle pověsti propojují hned několik míst. Většina z nich vychází z Frýdeckého zámku, který býval původně hradem. Dnes je tam Muzeum Beskyd, kdysi ale toto místo často obléhala cizí vojska. Proto si panstvo vykopalo pod zemí několik únikových cest. Jedna vede například do baziliky Navštívení Panny Marie. Toto místo je dodnes vyhledáváno poutníky, kteří se při jednom obvykle také zastaví u nedalekého léčivého pramene v Hájku. Další z podzemních chodeb vede ze slezského Frýdku až do moravského Místku. Pokud najdete tuto chodbu, doveďte vás až na kopec Štandl. Bude-li slunečný den, vydejte se odtud dál k přehradi Olešná a do Chlebovic. Tam objevíte nejen aquapark a parádní hřiště, ale také zajímavé Muzeum včelařství.

Moravský Místek byl v kronice poprvé uváděn jako Friedeberg v roce 1267, slezský Friedeck vznikl přibližně o půl století později. Města byla sloučena do jednoho současného v roce 1943.

Morawski Mistek po raz pierwszy wzmiankowany był w Kronice w 1267 roku jako Friedeberg, śląski Friedeck powstał mniej więcej pół wieku później. Miejscowości połączono w jedno miasto w 1943 roku.

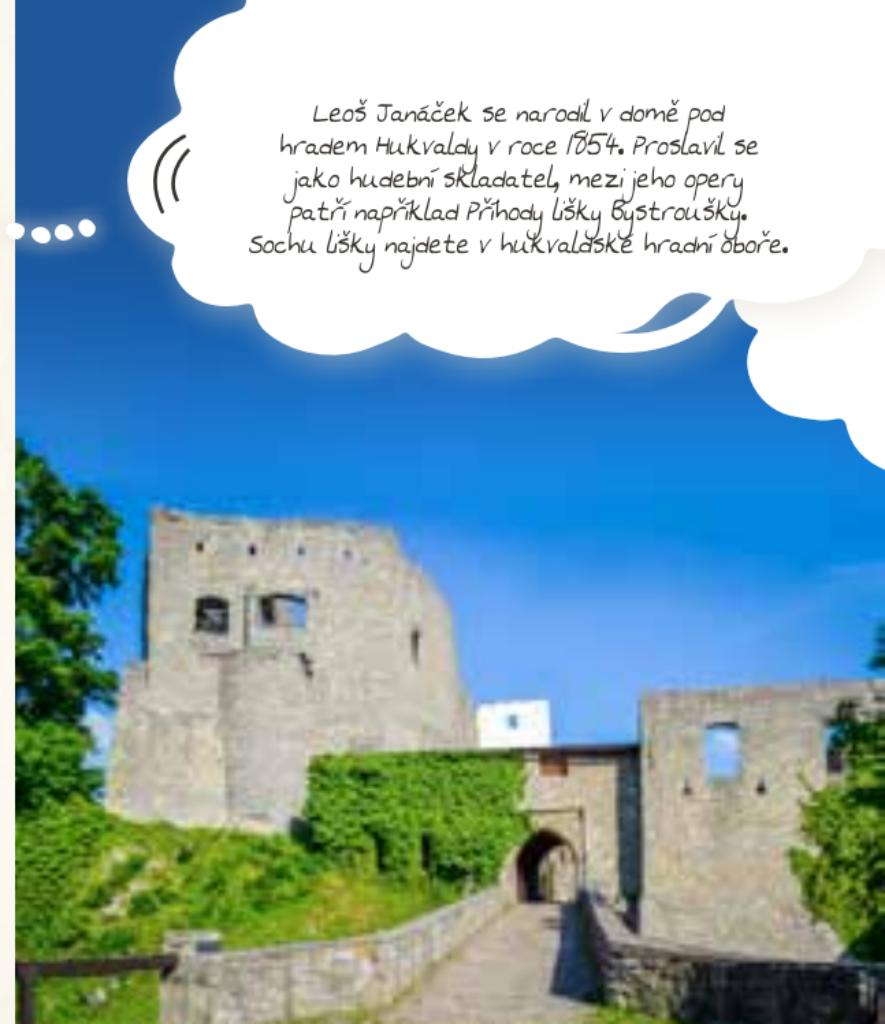
Frydek-Mistek pełen tajemnic

Kiedy wspólnie z Grónikiem będziesz spacerował po Frydku-Mistku, uważaj, żeby nie wpaść do któregoś z tajemniczych podziemnych korytarzy. Według legendy ich platanina łączy kilka miejsc. Większość z nich wychodzi z frydeckiego zamku, który dawniej był obronną twierdzą, a dzisiaj jest siedzibą Muzeum Beskidów. Kiedyś zamek często był oblegany przez obce wojska, dlatego jego właściciele wykopali sobie pod ziemią kilka ewakuacyjnych korytarzy. Jeden z nich prowadzi do bazyliki Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny. Miejsce to do dzisiaj odwiedzane jest przez licznych pielgrzymów, którzy po trudach drogi zatrzymują się przy niedalekim leczniczym źródle w Gaiku (Hájek). Inny podziemny korytarz prowadzi z frydeckiego zamku, aż do morawskiego Mistka. Jeżeli znajdziesz ten korytarz, idź nim prosto, aż wyjdziesz pod wzgórzem Šandl. Jeśli dopisze piękna pogoda koniecznie idź dalej, aż do zapory Oleszna (Oleszna) i do Chlebowic (Chlebovice). Tam znajdziesz nie tylko aquapark i super boisko, ale także ciekawe Muzeum Pszczelarstwa.

Údolí Ondřejnice se line z hory Ondřejníku od Kozovic, pod Hukvaldy přes Brušperk až do Staré Vsi. Grunik i ostatní zbojníci mají tato místa docela rádi, protože se tam mohou pokaždé dobře schovat v hlubokých lesích s jeleny, daňky a divočáky. Anebo společně posedí v pivováru nedaleko Fojtství v Kozovicích. Jen je třeba být na pozoru před vrchností. Taková hradní hukvaldská hladomorna, to není vůbec žádný med. To vás nespasí ani liška Bystrouška z obory na Hukvaldech, ani ladné tóny melodií místního rodáka a slavného hudebního skladatele Leoše Janáčka. A šatlava na historickém náměstí v Brušperku už vůbec ne. Takže až se pak budete houpat na šibeničním vrchu nad městem, můžete se už jen naposledy potěšit pohledem na celé Beskydy a Pobeskydí.

Schovávaná v údolí Ondřejnice

Leoš Janáček se narodil v domě pod hradem Hukvaldy v roce 1854. Proslavil se jako hudební skladatel, mezi jeho opery patří například Příhody Lišky Bystroušky. Sochu lišky najdete v hukvaldské hradní obore.

Leoš Janáček urodził się w domu pod zamkiem Hukvaldy w 1854 roku.

Stawę zyskał jako Kompozytor.
Jest autorem między innymi opery
„Przygody Lisiczki Chytruski”. Rzeźbę
Lisiczki znajdziemy w hukvaldzkim
zwierzyńcu zamkowym.

Zabawa w chowanego w dolinie Ondrzejnicy (Ondřejnice)

Dolina Ondrzejnicy wije się z góry Ondrzejnik (Ondřejník) od Kozłowic (Kozlovice) pod Hukvaldy i dalej przez Bruszperk (Brušperk), aż do Starej Wsi (Stará Ves). Grónik oraz jego kumple lubią te miejsca, ponieważ mogą się tam świetnie ukryć w gęstych lasach, w których żyją jelenie, daniele i dziki. Czasem też lubią posiedzieć przy kuflu piwa w niewielkim browarze niedaleko Wójtostwa (Fojtství) w Kozłowicach. Muszą być jednak bardzo czujni i strzec się tutejszego Pana. Pobyt w lochach zamkowych w Hukvaldach nie należy do przyjemnych. Nie uwolni Cię z nich nawet Lisiczka Chytruska ze zwierzyńca w Hukvaldach, ani dźwięczne tony melodii, pochodzącego z Hukvaldów, sławnego kompozytora Leoša Janáčka. O karcerach na historycznym rynku w Bruszperku lepiej nie wspominać. A więc, jeżeli będziesz „koływał się” na szubienicznym wzgórzu nad miastem, ostatni raz możesz nacieszyć oko panoramą całych Beskidów i Podbeskidzia.

Ukrytý duch od Prašivé po Ropičku

V Beskydech je třeba být stále ve středu. To byste jinak také mohli dopadnout stejně jako hrabě Jiří na hoře Prašivé. Toho tam kdysi uvěznil jelen v sevření mezi kmenem stromu a parožím. Mocipán z toho byl tak vystrašený, že na kopci nechal postavit dřevěný kostelík jako poděkování

pánubohu za svůj život. Až budete z Prašivé procházet horskou stezkou po hřebeni, rozhodně nechte na zemi dále růst některé houby. Takové muchomůrky červené tady totiž chodí sbírat zbojnice Ropička, která z nich vždy o úplňku vaří lektvary. Ty si připravuje na očarování frýdeckého pána, kterého se už roky chystá připravit o zámek. A také do hub nekopejte. Mohli byste omylem trefit prašivku, ve které je ukryt dobrý duch milé zbojnice z Prašivé. Ta zde zase ráda sbírá léčivé bylinky a ty pak nosí do nedalekých bylinných lázníček v Komorní Lhotce.

Skryty duch od Praszywki po Ropiczkę (Prašivá, Ropička)

Drewniany Kościół św. Antoniego Padewskiego na Praszywce zbudowano w 1640 roku. Jego fundatorem był hrabia Jerzy Oppersdorf.

W Beskidach musisz być stale czujnym. W przeciwnym razie mógłbyś ulec takiemu samemu wypadkowi jak hrabia Jerzy na górze Praszywka, którego kiedyś przygwoździł tam do drzewa swoim porożem jeleń. Hrabia w dowód wdzięczności Panu Bogu za to, że po kilku dniach został znaleziony i uratowany, kazał na górze wybudować drewniany kościółek. Kiedy będziesz przechodził z Praszywki górską ścieżką ciągnącą się grzbietem, nie rwij niektórych rosnących tam grzybów. Muchomory czerwone zbiera tutaj bowiem zbójnica Ropiczka, która przyrządza z nich magiczne napoje. Przygotowuje je, żeby oczarować Frydeckiego Pana, którego już od lat próbuje pozbawić zamku. Również nie kop w grzyby. Móglbyś pomyłkowo trafić w purchawkę, w której ukrywa się dobry duszek sympatycznej zbójnicy z Praszywki, która lubi tutaj zbierać zioła lecznicze, a potem zanosi je do niedalekiego małego uzdrowiska ziołoleczniczego w Komorni Lhotce (Komorní Lhotka).

Ve stínu beskydských hřebenů

Na Bílý Kříž a horu Sulov (943 m) se můžete vydat ze Starých Hamer po žluté značce nebo po hranicí červené hřebenovce, treba z Bílé.

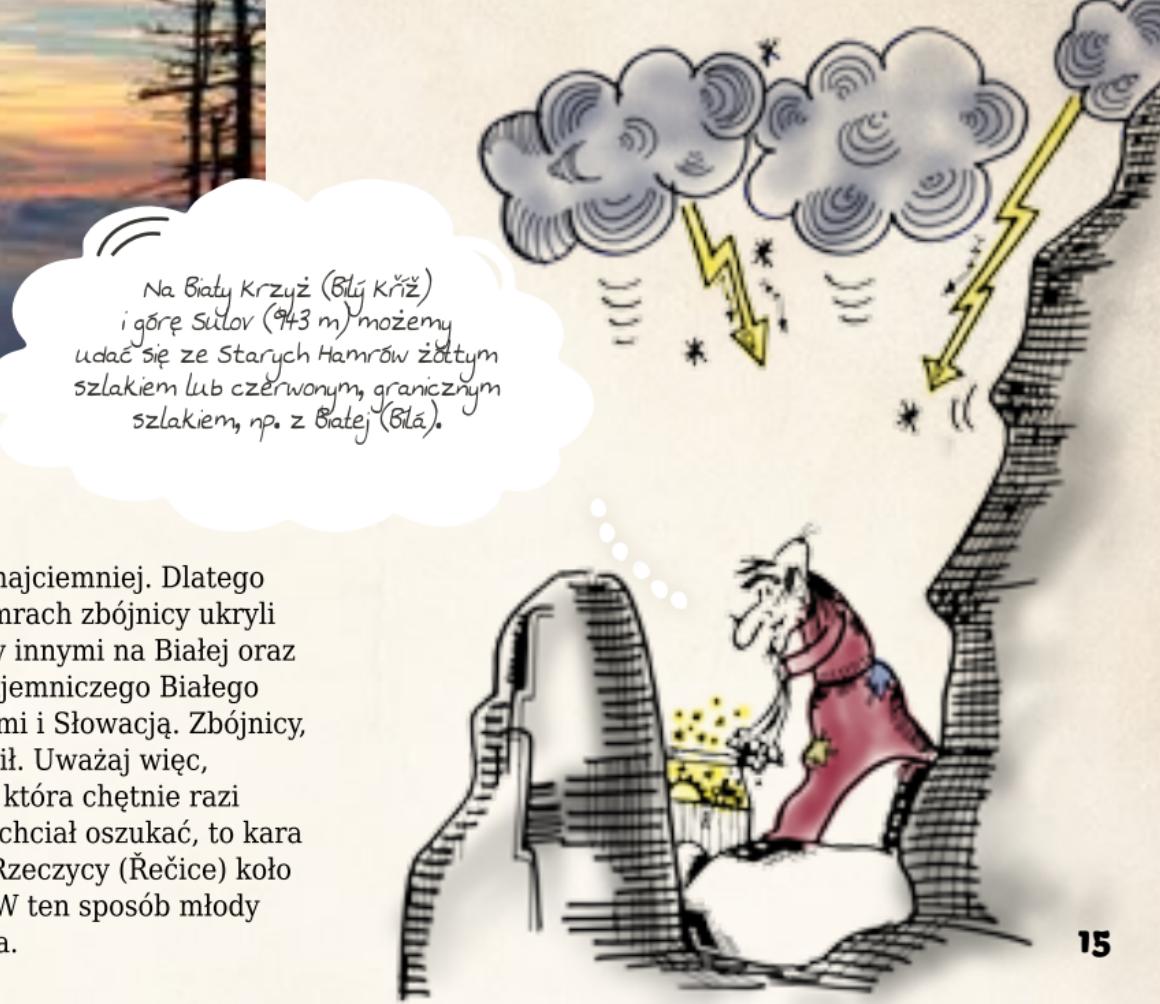
Také v Beskydech platí, že ve stínu je největší tma. Asi proto zde v „Zadních horách“ v okolí Bílé a starohamerských osad zbojnici ukryli největší množství pokladů. Podle legend jsou uschovány například na Bílé nebo na Polomu. Já sám jsem jeden schoval na Sulově nedaleko tajemného Bílého Kříže, který je trojmezím mezi Slezskem, Moravou a Slovenskem. Aby zbojnici své poklady ochránili, neváhali se často spojit s kouzelnými silami. Dejte si proto při jejich hledání pozor. Hlídá je totiž čarodějnice divá Hana, která ráda každého vetřelce trestá hromy a blesky. Kdybyste ji náhodou ošálili, stejně byste se se zlou potázali. Takový chudý bača sice poklad v údolí Řečice u dnešní přehrady Šance za Lysou horou objevil, ale zlato jej oslepilo. Mladý chlapec tak skončil jako starý slepý zlomený stařec.

W cieniu beskidzkich szczytów

W Beskidach również aktualne jest przysłowie, że pod latarnią jest najciemniej. Dlatego tutaj w „Tylnych Górah” w okolicy Białej oraz osady w Starych Hamrach zbójnicy ukryli najwięcej skarbów. Według legendy ich kryjówki znajdują się między innymi na Białej oraz na Połomie. Nasz zbójnik też schował jeden na Sulovie, niedaleko tajemniczego Białego Krzyża, który znajduje się na trójstyku pomiędzy Śląskiem, Morawami i Słowacją. Zbójnicy, żeby chronić swoje skarby, nie wahali się skorzystać z magicznych sił. Uważaj więc, szukając tych skarbów. Pilnuje ich bowiem czarownica, dzika Hana, która chętnie razi błyskawicami i piorunami każdego intruza. Gdybyś ją przypadkowo chciał oszukać, to kara Cię nie minie. Jedego biednego bacę, który znalazł skarb w dolinie Rzeczycy (Řečice) koło dzisiejszej zapory Szańce (Šance) za Łysą Górą, oslepił błysk złota. W ten sposób młody mężczyzna resztę życia spędził jako nieszczęśliwy, niewidomy kaleka.

Zbojnický kraj pod Lysou horou

Kolem Lysé hory objevíte mnoho přírodních zajímavostí. Při sestupu po žluté značce z rozcestí Lukšinec do Malenovic jsou to například jeskyně Ondrášovy díry a Satinské vodopády. Na cestě z Lysé hory po červené do Ostravice najdete Mazácké skály.

Kraj pod nejvyšším vrcholem Moravskoslezských Beskyd Lysou horou býval rájem všech zbojníků a kouzelných bytostí. Od Lysé hory přes Frýdlant nad Ostravicí až po Ondřejník. Všude tam tak dnes najdete místa opředená tajemstvím. Jak na kopci Ondřejníku, tak na vrcholu Lysé hory Gigule se totiž od dávných dob slétávaly čarodějnice. Běžní smrtelníci se tam báli chodit, protože je čarodějky dokázaly zabít jediným ohnivým pohledem. To až zbojník Ondráš našel odvahu a začal si po horách běhat jen tak nazdařbůh. Říká se ale, že to úplně zadarmo nebylo. Prý uplatil čarodějnici podílem ze svých pokladů a ty mu tak daly volnost. Tajemné moci se naštěstí stáhly z okolí Frýdlantu hluboko do Beskyd, když zde vyrostly železárnny a železnice přilákala nové obyvatele. Zbojníci jsou dnes již pryč, ale nádherná příroda a kouzelná místa s ukrytými poklady tady zůstala.

Wokół Łysej Góry odkryjesz
mnóstwo ciekawostek przyrodniczych.
W czasie zejścia żółtym szlakiem
na rozdrożu Łukszyniec (Lukšinec)
do Malenowic można zobaczyć Jaskinie
Ondraszka (Ondrášovy díry) i Wodospady
Satínskie (Satinské vodopády).
Na czerwonym szlaku z Łysej Góry
do Ostrawicy trafiś na Skaly
Mazackie (Mazácké skály).

Zbójnicki kraj pod Łysą Górą

Kraj pod najwyższą górą Beskidów Morawsko-Śląskich, Łysą Górą, był rajem dla wszystkich zbójników i magicznych istot. Od Łysej Góry przez Frýdlant nad Ostrawicą aż po Ondrzejnik. Wszędzie tam można znaleźć miejsca owiane tajemnicą. Na wzgórzu Ondrzejnik i na Łysej Górze nazywanej Gigula odbywały się złote czarownice. Zwykli śmiertelnicy bali się tam chodzić, ponieważ czarownice potrafiły zabić człowieka jednym piekielnym spojrzeniem. Dopiero zbójnik Ondraszek odważył się na wędrówki po górzach, często dla samej przyjemności. Ludzie jednak mówią, że nie udało się to ot tak sobie, za darmo. Podobno przekupił czarownice częścią swoich skarbów, a te w zamian dały mu prawo włóczenia się po górzach. Na szczęście kiedy wyrosły tutaj huty, a kolej żelazna przyciągnęła nowych mieszkańców, tajemne siły opuściły już okolice Frýdlantu i ukryły się głęboko w beskidzkich lasach. Zbójników już dzisiaj nie ma, ale piękna przyroda i urokliwe miejsca ze skrytymi skarbami pozostały.

Kouzelná moc Slezské brány

Říká se, že nádherné dřevěné kostelíky v Řepištích a Sedlištích si lidé postavili kvůli světlíkům. To byly bludičky, které strašily po večerech kolemjdoucí. A jak to tak chodí, když je nejhůře, lidé se obracejí k nebi a snaží se zalíbit Bohu. V obou vesnicích právě proto vyrostly před staletími nádherné dřevěné kostelíky, které dodnes stojí za to navštívit a vidět. Stejně tak se určitě vydejte společně s Grunikem od kostelíků z kopce dolů na moravský břeh řeky Ostravice. Tam v Paskově stojí zámek, který rozhodně stojí za návštěvu. I když ne vždy tam byli k lidem milí. Kníže z Paskova býval doslova a do písmene nemilosrdný a nebylo radno jej vůbec potkat. Až kouzlo jej připravilo o moc, to když chudý podkoní potkal v nedaleké jeskyni kouzelnou bílou kněžnu a vysvobodil ji. Ta z něj udělala nového knížete a od těch dob vládla v Paskově spokojenost a pohoda.

Dřevěný kostel svatého Michala Archanděla v Řepištích byl dokončen v roce 1485, vedle toho kostel Všech svatých v sousedních Sedlištích vznikl v roce 1624.

Oba patří k nejvýznamnějším dřevěným stavbám v česku.

Drewniany Kościół Św. Michała Archanioła w Rzepiszczu (Řepiště) powstał w 1485 roku, a sąsiadni Kościół Wszystkich Świętych w Siedliszczu (Sedliště) wybudowano w 1624 roku. Oba należą do najcenniejszych budowli drewnianych w Republice czeskiej.

Magiczna siła Bramy Śląska (Slezská brana)

Ludzie mówią, że piękne, drewniane kościołki w Rzepiszczu (Řepiště) i Siedliszczu (Sedliště) przodkowie wybudowali z powodu świetlików. To błędne ogniki, które wieczorami straszyły idących. I jak to często bywa, kiedy jest bardzo źle, wtedy ludzie zwracają się do nieba i starają się przypodobać Panu Bogu. Dlatego w obu wioskach przed wiekami wyrosły dwa przepiękne kościołki, które warto zobaczyć. Wraz z Grónikiem koniecznie udaj się z góra w dół na morawski brzeg rzeki Ostrawicy. Tam w Paskowie (Paskov) stoi zamek, który naprawdę warto odwiedzić. Choć jego właściciele nie zawsze byli mili dla poddanych. Niektórzy wielmoże z Paskowa byli naprawdę niemiłosierni i lepiej ich na swojej drodze nie było spotkać. Dopiero czary sprawiły, że utracili swoją moc. A było to tak: biedny chłopak stajenny spotkał w niedalekiej jaskini uwięzioną czarodziejkę - białą księżnę i uwolnił ją. W nagrodę sprawiła, że stał się tutejszym księciem i od tego czasu w Paskowie zapanował pokój i szczęście.

Také zbojníci potřebují odpočinek

Myslíte si, že se my zbojníci neustále potulujeme mezi kopci, loupíme a ukrýváme poklady? Omyl! Naopak si velmi rádi odpočineme a poklábosíme s přáteli. Já nejradiji utíkám do lázní v malebném údolí mezi horami Skalkou a Kněhyní. Ale i tam v Čeladné a Kunčicích pod Ondřejníkem je třeba mít se neustále na pozoru. Moje milá Kněhyňka mě sice vždy ráda ochrání svými borůvkovými lektvary, ale i nad nimi mají čerti moc. Ano, čtete správně. Vedle Kněhyně najdete horu Čertův mlýn. Tedy, raději ji ani nehledejte. Všichni moudří pocestní se opuštěnému kamennému stavení pod vrcholem vždy zeširoka vyhýbají a s nadějí čekají na vojáka. Ten totiž podle legendy dokáže jako jediný překonat sílu satanáše, který v opuštěném starém mlýně přebývá.

Lázeňství v Čeladné má tradici již od roku 1902. Lázně byly znovu obnoveny v roce 2000, pacienti se zde léčí s pomocí vody i mrazu.

Lecznictwo w Czeladnej ma tradycję sięgającą 1902 roku. Uzdrowisko ponownie otwarto w 2000 roku, pacjenci mogą korzystać z hydro- i krioterapii.

Również zbójnicy muszą odpocząć

Na pewno myślisz, że my zbójnicy ciągle włóczęmy się po górach, grabimy i ukrywamy skarby? Błąd! Przeciwnie, bardzo lubimy odpoczywać i pogawędzić z przyjaciółmi. Ja najchętniej chodzę do uzdrowiska w malowniczej dolinie pomiędzy górami Skałką (Skalka) i Kniehynią. Ale również tam, w Czeladnej (Čeladná) i Kończycach pod Ondrzejníkiem (Kunčice pod Ondřejníkem) trzeba cały czas uważać.

Co prawda, moja miła Kniehyńka chętnie mnie ochroni swoimi borówkowymi eliksirami, ale również nad nimi mają moc czarty. Tak, tak, dobrze przeczytałeś. Obok Kniehyni wznosi się góra Czarci Młyn (Čertův mlýn). Lepiej jej wcale nie szukaj. Wszyscy rozsądni podróżni z daleka omijają opuszczony kamienny budynek stojący pod wierzchołkiem i z nadzieją oczekującą nadjeścia żołnierza, który podobno jako jedyny potrafi stawić czoła czartowi mieszkającemu w starym młynie.

Jak dopadli beskydští zbojnici

Ondřej Fuciman, řečený Ondráš,
je nejslavnější slezský zbojník.
Zemřel v 35 letech, když
jej zabil jeho přítel Jiří Jurášek,
zvaný také Juráš.

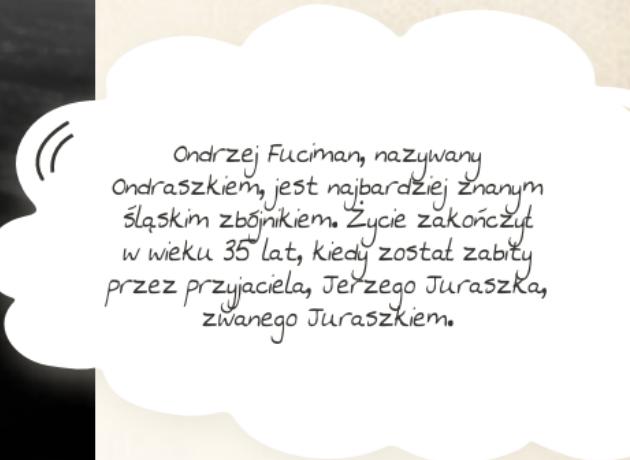
Budu vám vyprávět o tom, že kdo chce mnoho, tomu většinou nezůstane nic. Když se malý Ondráš v roce 1680 narodil, málokdo tušil, jaké pozdvížení toto dítko z Janovic vzbudí. Snad jej čarodějnice divá Hana z Lysé hory začarovala, anebo kdo ví, proč byl jeho život takový, jaký byl. Tak jako tak, touha po pomstě jej přivedla do zbojnické bandy. Proto se společně s ostatními zbojníky potuloval beskydskými údolími. Tu na Morávce, tam v údolí Mohelnice na Krásné, v Pražmě a Raškovicích. Kam přišli, tam trestali mocipány za jejich činy. Bili, kradli a ukryvali poklady. Více, více a více. Byla to jen otázka času, kdy se někdo zlakomí a přijme odměnu za Ondrášovu hlavu. Bohužel to byl jeho nejbližší přítel Juráš, který mladého Ondráše v hostinci ve Sviadnově udeřil sekerou do hlavy a zabil. Jenže ani Jurášovi nezůstalo z odměny nic. Netrvalo to dlouho a byl panstvem dopaden a zabit. Jak vám říkám, kdo chce moc, tomu nezůstane nic.

Co się stało z beskidzkimi zbójnikami

Opowiem Ci o tym, że kto chce za dużo, ten na ogół traci wszystko. Kiedy w 1680 roku urodził się mały Ondraszek, nikt nie przypuszczał, jaki zamęt spowoduje w Janowicach (Janovice). Być może czarownica Hana z Łysej Góry maczała w tym palce. Nikt nie wie dlaczego jego życie było takie jakie było. W każdym razie, to pragnienie zemsty zaprowadziło go do zbójnickiej bandy. Dlatego z resztą zbójników włóczył się beskidzkimi dolinami. To pojawiali się na Morawce (Morávka), to znowu w dolinie Mohelnicy na Krasnej (Krásná), w Prażmie (Pražma) lub w Raszkowicach (Raškovice). Gdzie się pojawiły, tam bogacze musieli się mieć na bacznosci, bo karali za ich niecne czyny bez zmiłowania.

Bili, kradli i ukrywali złupione skarby. Chcieli więcej, coraz więcej i więcej. Była to kwestia czasu, kiedy ktoś połakomi się i przyjmie nagrodę za głowę Ondraszka. Niestety, był to jego najlepszy przyjaciel, Juraszek, który w karczmie w Swiadnowie (Sviadnov) uderzył młodego Ondraszka siekierą w głowę i zabił. Jednak Juraszek nie cieszył się długo z nagrody. Wkrótce został schwytany i zamordowany. Pamiętaj więc, kto chce dużo, ten straci wszystko.

Odrzej Fuciman, nazywany Ondraszkiem, jest najbardziej znanim śląskim zbójnikiem. Zycie zakończył w wieku 35 lat, kiedy został zabity przez przyjaciela, Jęzegę Juraszka, zwanego Juraszkiem.

Dva cestovatelé z Beskyd

Bolek a Lolek, to jsou dva odrostlí kluci z Bielska-Białe. Od malička se toulali po svazích hory Szyndelna nad městem, z ní pak sbíhali dolů do města a u zámku Sulkowských si představovali, jak vyzráli na místní panstvo. Ale nestali se z nich zbojníci, i když si to původně moc přáli. Dobrodružné putování a jízdy na kole nebo na lyžích v Beskydech vyměnili za dobrodružství ve světě. Jednoho dne se vzali a rozjeli se na všechna možná místa po všech kontinentech. Domů se dnes vracejí už jen velmi málo. Vy se s nimi ale můžete seznámit kdykoliv ve Studiu kreslených filmů přímo v Bielsku-Białe.

Bolek a Lolek je kreslený seriál, který vznikl v Bielsku-Białe. Od roku 1963 bylo vyrobeno více než sto dílů seriálu s jejich příběhy a také několik filmů.

„Bolek i Lolek” to seria filmów rysunkowych, które powstały w Bielsku-Białej. Od 1963 roku wykonano ponad sto odcinków serialu z ich przygodami, a także kilka filmów.

Dwaj podróżnicy z Beskidów

Bolek i Lolek, to dwaj chłopcy z Bielska-Białej. Od najmłodszych lat włóczyli się po zboczach góry Szyndzielni wznoszącej się nad miastem. Z niej zbiegali w dół do miasta i koło zamku Sułkowskich snuli plany, jak przechytrzyć tutejszych zamkowych Panów. Jednak nie zostali zbójnikami, chociaż na początku bardzo tego chcieli. Wycieczki pełne przygód, jazdę na rowerach i nartach w Beskidzie zamienili na wielką przygodę, na podróże wzduł i wszerz kuli ziemskiej. Pewnego dnia spakowali plecaki i pojechali w najdalsze zakątki ziemi, trafiając do różnych miejsc na wszystkich kontynentach. Do domu wracają rzadko. Ty możesz ich jednak poznać kiedy tylko zechcesz, w Studiu Filmów Rysunkowych bezpośrednio w Bielsku-Białej.

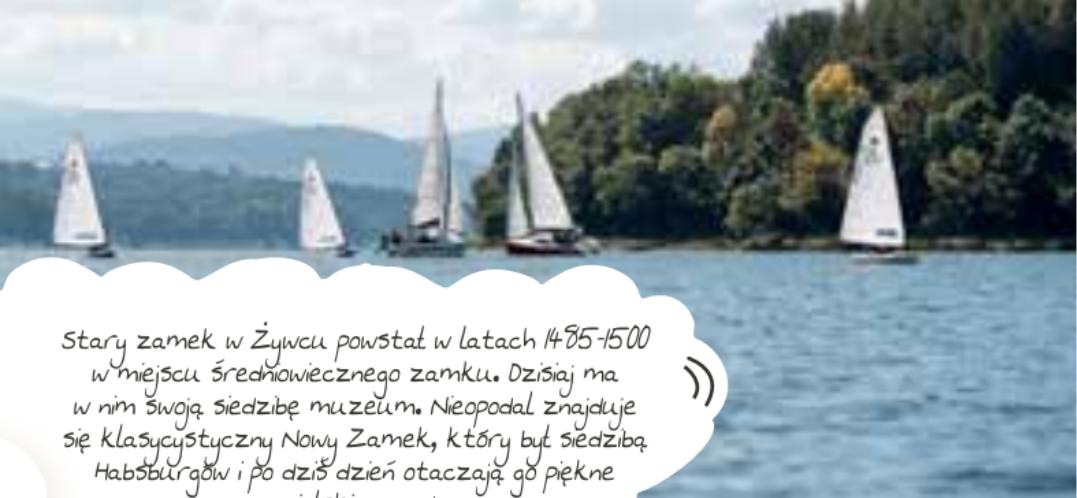

Dobrá duše přehrad na řece Soła

Divá Žywka pocházela z dřevěné chalupy ze vsi Ślemień. Vlastně se narodila přímo tam, kde dnes najdete skanzen. Bohužel to neměla s habsburským panstvem ze zámku z města Żywiec úplně jednoduché a mnohokrát skončila v šatlavě. Poblázněná nešťastnou láskou totiž chodila zvedat stavidla a častokrát mocipánům zaplavila jejich krásné zámecké zahrady. Jenže nakonec za to zaplatila vlastním životem, strhla ji voda a nebohá Žywka se utopila. Dnes žije v jezerech na řece Soła jako hodná vodní víla. Rád jezdím k Żywieckému jezeru, ale také k přehradám v Międzybrodzie a Porąbce a sedávám tam na břehu. Žywka se tu a tam objeví a vyprávíme si dlouho do tmy naše příběhy.

Starý hrad ve městě Żywiec vznikl na místě starého středověkého hradu v letech 1485-1500. Dnes tam najdete muzeum. Nedaleký klasicistní Nový zámek byl sídlem Habsburků a dodnes jej obklopují nádherné anglické zahrady.

Stary zamek w Żywcu powstał w latach 1485-1500 w miejscu średniowiecznego zamku. Dziś ma w nim swoją siedzibę muzeum. Nieopodal znajduje się klasycystyczny Nowy Zamek, który był siedzibą Habsburgów i po dziś dzień otaczają go piękne angielskie ogrody.

Dzika Żywka pochodziła z drewnianej chałupy ze wsi Ślemień. Właściwie urodziła się tam, gdzie dzisiaj znajduje się skansen. Niestety, jej życie nie było usiane różami i często trafiała do lochu skażywana przez habsburskich właścicieli zamku w Żywcu. Zaślepiona nieszczęśliwą miłością podnosiła śluzy wodne i w ten sposób często zatapiała tutejszym wielmożom ich piękne ogrody zamkowe. Ostatecznie zapłaciła za to własnym życiem, porwała ją fala wodna i nieboga Żywka utopiła się. Dzisiaj, w postaci dobrej rusałki, mieszka w jeziorach na rzece Sole. Lubię jeździć i przesiadywać na brzegu Jeziora Żywieckiego, ale także nad zaporami w Międzybrodziu i Porąbce. Czasem pojawi się tam Żywka i wtedy długo w nocy opowiadamy sobie historie.

Dobry duszek zapór na rzece Sole

Jen tak si poklábot se sousedy

černá a Blá Wisetka mají své prameny na svazích Baraní hory (1 220 m) a v Czerniańském jezera se stékají jako Wista. Nejdůležitější řeka Polska pak pokračuje přes Krakov a Varšavu až do Baltského moře, kde svou pouť končí po 1 047 kilometrech.

Ze všeho nejraději jezdím na návštěvu k dobrému zbojníkovi Barankowi. To se tak jednou dvakrát do roka sejdeme ve Staré chalupě, v malebné krčmě v Milówce pod Baraní horou. Tam si vždy až do noci povídáme o tom, co nového se událo, koho jsme oloupili a kde v Beskydech jsme ukryli naše poklady. On mi pak pokaždé na cestu doplní butylku kouzelnou vodou z pramene řeky Wisly z Baraní hory. Kdybyste to nevěděli, tato voda skvělé osvěží a čarowně léčí moje uchozené nohy. Kdo mě ale vždy očaruje, to je krčmářka Agnieszka. Její ruce umí háčkovat nádherné krajky a posledně mi jednu věnovala. Kdybyste ji náhodou v krčmě nepotkali, stavte se do sousední vsi Koniakowa. Třeba tam na vás čeká ve slavném Muzeu krajkařství.

czarna i Biela Wisetka mają swoje źródła na stokach Baraniej Góry (1220 m), łącząc się w Jeziorze czerniańskim i dalej płyną już wspólnie jako Wista. Najdłuższa i najważniejsza rzeka w Polsce dalej płynie przez Kraków i Warszawę, aż do Morza Bałtyckiego, gdzie kończy swoją podróż po przebyciu 1047 kilometrów.

Ot, tak sobie poplotkować z sąsiadami

Najbardziej lubię wizyty u dobrego zbójnika Baranka. Raz lub dwa razy w roku spotkamy się w Starej Chałupie, malowniczej karczmie w Milówce pod Baranią Góra. Tam do późna w nocy rozmawiamy o tym, co nowego się wydarzyło, kogo ograbiliśmy i gdzie w Beskidach ukryliśmy nasze skarby. Za każdym razem Baranek uzupełnia na drogę moją butelkę zaczarowaną wodą ze źródła rzeki Wisły z Baraniej Góry. Gdyby ktoś nie wiedział, to woda ta świetnie orzeźwia i leczy moje zmęczone ciągłymi wędrówkami nogi. Za każdym razem, kiedy tam jestem, ulegam urokowi karczmarki Agnieszki. Jej zręczne ręce potrafią szydełkować przepiękne koronki, a ostatnio nawet podarowała mi jedną. Jeżeli jej nie spotkasz w karczmie, to zatrzymaj się w sąsiedniej wsi, w Koniakowie. Może tam na Ciebie czeka w słynnym Muzeum Koronki.

Putování na nejvyšší vrcholky Beskyd

Babí hora (1725 m) je nejvyšší horou Beskyd a Vnějších Západních Karpat. Zatímco přes jižní slovenskou stranu vystoupáte pozvolna, stezka Perć Akademików vede ze severní polské strany hranice nádherným skalnatým terénem.

Babia Góra (1725 m) jest najwyższą górą Beskidu Żywieckiego i Zewnętrznych Karpat Zachodnich. Idąc od południowej, słowackiej strony, trasa łagodnie wspina się w górę, natomiast ścieżka północna, polska, tzw. Perć Akademików, prowadzi przepięknym skalistym terenem.

Jak rád mám ten nádherný beskydský hřeben na polsko-slovenském pomezí. Nejen zbojník se tam může celé dny jen tak toulat a často nenarazí ani na živáčka. Od Rycierove, přes Pilsko až po Babí horu, je to nádhera dlouze jít a užívat si klidnou přírodu a nádherné výhledy široko daleko. Největší odměnou pro mě je výstup na vrchol Babí hory. Nejen, že odtud dohlédnu až domů na Lysou horu, ale také jako na dlani vidím kus Tater, Slovenska i Polska. Když mám štěstí, tak tam navíc potkám starého dobrého zbojníka Babiaka. Pokaždé mi chce vyprávět tu svou historku o tom, jak mu na vrcholu dábel stavěl hrad z kamení. Věděli jste, že toho chudáka satanáše stavba před dokončením zavalila a do dnešních dní uvěznila pod hromadou kamení?

Wędrówka na najwyższy szczyt w Beskidach Zachodnich

Ogromnie lubię ten przepiękny beskidzki grzbiet na granicy polsko-słowackiej. Nie tylko zbójnik może się tam włóczyć całymi dniami i nie spotkać żywego ducha. To coś pięknego, tak sobie iść i delektować się otaczającą ciszą i pięknem rozległej panoramy od Rycerzowej, przez Pilsko aż po Babią Górę. Największą nagrodą jest dla mnie dotarcie na wierzchołek Babiej Góry. Nie tylko dlatego, że stąd wypatrzę mój dom na Łysej Górze, ale zobaczę też jak na dłoni kawał słowackich i polskich Tatr. A kiedy dopisuje mi szczęście, to spotykam tam starego dobrego zbójnika Babiaka. Za każdym razem chce mi opowiadać tę swoją historyjkę o tym, jak na szczytce diabeł budował mu zamek z kamieni. Czy wiedziałeś, że na tego biedaka czarta zawaliła się nieskończona jeszcze budowla i do dzisiaj siedzi uwięziony pod stertą kamieni?

Jak jsme pověsili zbojnictví na hřebík

32

To bychom nebyli my zbojníci, abychom čas od času nepotrápili zámecké panstvo. A že u sousedů v Polsku těch zámků je! Pánové si je ale dobře po staletí střežili, a tak tam nebylo nikdy snadné ukořistit vysněný poklad. Proto jsme tam časem začali jezdit s dobrými úmysly a s některými mocipány jsme se dokonce stali dobrými přáteli. Rád jsem jezdíval třeba za těšínským knížetem Piastem, hned za řeku Olši. Kdysi měl nádherný hrad, ze kterého dnes ale zbyla už je rotunda a věž. Když mám více času, dodnes cestuji za přáteli na vzdálenější zámky do Pszczyny a Suché Beskidzke. Vždy jsem obdivoval, jak se o ně dokázali jejich pánové starat. Takže i vy dnes můžete obdivovat nádherný renesanční skvost v Suché a dochované interiéry zámku v Pszczyně.

Místo hradu v Cieszyně bylo osídleno již dvě století před naším letopočtem, první základy hradu vznikly mezi 9. a 10. stoletím. Vzácná rotunda sv. Mikuláše a sv. Václava pak byla dostavěna v roce 1180. Právě ta se společně s Piastovskou věží dochovala dodnes.

Jak zawiesiliśmy zbójnictwo na kołku

Nie bylibyśmy zbójnikami, gdybyśmy od czasu do czasu nie pomęczyli wielmożów z zamków. W dodatku u naszych sąsiadów w Polsce tych zamków jest bez liku! Jednak Panowie przez całe stulecia dobrze pilnowali swojego majątku i trudno było obłowić się ich kosztem. Dlatego z czasem zaczęliśmy odwiedzać ich w dobrej intencji, nawet z niektórymi z nich zawarliśmy przyjaźń. Lubiłem na przykład jeździć do cieszyńskiego księcia Piasta, tuż za rzeką Olzą. Kiedyś miał piękny zamek, z którego do dzisiaj zachowała się rotunda i wieża. Kiedy mam więcej czasu, odwiedzam przyjaciół w nieco bardziej oddalonych zamkach, w Pszczynie i Suchej Beskidzkiej. Zawsze podziwiałem troskę właścicieli o zachowanie piękna ich siedzib. W ten sposób i Ty możesz dzisiaj zachwycać się wspaniałym renesansowym klejnotem w Suchej Beskidzkiej i zachowanym wnętrzem pałacu w Pszczynie.

Góra Zamkowa w Cieszynie została zaśiedlona już dwa stulecia przed naszą erą, pierwsze zarysy zamku powstały pomiędzy IX i X wiekiem. Cenna rotunda św. Mikołaja i Wacława powstała około 1180 roku. Właśnie ona wraz z Wieżą Piastowską zachowały się do dzisiaj.

Šest zbojnických tipů na beskydské výlety

Věděli jste, že „moje“ Lysá hora není nejvyšší horou Beskyd! Vydejte se na Babí horu na polsko-slovenské hranici. Ta je tím vrcholem a hned o 402 metrů vyšší!

(Viz / patrz str. 16, 30)

Wiedziateś, że „moja“ Lysá hora nie jest najwyższą górą w tutejszych Beskidach? Wykusz więc na Babią Góru na polsko-słowackiej granicy. To szczyt o 402 m wyższy.

(Viz / patrz str. 16, 30)

Dřevěný kostelík na Prašivé není v regionu Beskydu jediný. Další takové dřevěné skvosty můžete navštívit např. v Řepišťích, Sedlištích, Kunčicích pod Ondřejníkem a Bílé.

Drewniany kościółek na Praszywce nie jest jedynym tego rodzaju obiektem. Inne podobne drewniane "peretki" możesz odwiedzić na przykład w Rzepiszczu, Siedliszczu, Kończycach pod Odrzeźnikiem i Białej.

(Viz / patrz str. 12, 18, 20)

Mám ráda oázu klidu u sebe doma na hoře Kněhyni. Nevede tam totiž žádná stezka. Společně se ale můžeme vydat po značených stezkách. Nejraději mi mám červenou značku, která mě dovede na sousední Smrk nebo na Lysou horu.

(Viz / patrz str. 4, 16, 20)

Řeka Ostravice

tvoří hranici mezi Moravou a Slezskem, olše pak mezi českem a Polskem, řeka Biata odděluje Slezsko a Malopolsko. Na hranicích nad řekami od dávných dob vyrůstaly hrady a zámky. Vydejte se je navštívit do Frydku-Místku, Těšína a Bielska-Białej.

Ostrawica jest rzeką graniczną pomiędzy Morawami i Śląkiem, natomiast Olza tworzy granicę pomiędzy Republiką czeską i Polską, a rzeka Biata oddziela historyczne tereny Śląska od Małopolski. Od dawnych czasów na granicach nad rzekami wyrastaty zamki obronne. Wyrusz ich śladem do Frydka-Mistka, Cieszyna i Bielska-Białej.

(Viz / patrz str. 8, 24, 32)

Sześć zbójnickich propozycji beskidzkich wycieczek

Miluji léčivé bylinky, sbíram je celé dny. Jsou totiž dobré na zdraví. V Beskydech můžete protáhnout své tělo a pečovat o své zdraví v Bylinných lázních v Komorní Lhotce, Lázních Čeladná nebo v Aquaparku Olešná.

(Viz / patrz str. 8, 12, 20)

Když právě neloupím, rád se hýbu. Úplně nejradejí se v létě vydávám na horském kole bud' na Bílou nebo do Bielska-Białej. Na obou mísťech v zimě také rád lyžuju. Jen je třeba se dobré obleci, abych nebyl pořád ten nachlazený Smrkóň.

Kiedy nie zajmuje się tupieniem, lubię być w ruchu. Najbardziej podoba mi się jazda na górskim rowerze na Białą albo do Bielska-Białej. W obu tych miejscowościach też zimą jeździć na nartach. Tylko muszę się porządnie ubrać, żebym nie był ciągle tym zasmarkanym Smrekoniem.

(Viz / patrz str. 14, 24)

Obsah Treść

Poznejte Beskydy se zbojníkem Grunikem <i>Poznaj Beskydy ze zbójnikiem Grónikiem</i>	3	Jak dopadli beskydští zbojníci <i>Co się stało z beskidzkimi zbójnikami</i>	22, 23
Poklad ukrytý v beskydské přírodě <i>Skarb ukryty w beskidzkiej przyrodzie</i>	4, 5	Dva cestovatelé z Beskyd <i>Dwaj podróżnicy z Beskidów</i>	24, 25
Pěkně ostrá Ostravice <i>Dzika Ostrawica</i>	6, 7	Dobrá duše přehrad na řece Solá <i>Dobry duszek zapór na rzece Sole</i>	26, 27
Tajemstvím protkaný Frýdek-Místek <i>Frydek-Mistek pełen tajemnic</i>	8, 9	Jen tak si poklábotit se sousedy <i>Ot, tak sobie poplotkować z sąsiadami</i>	28, 29
Schovávaná v údolí Ondřejnice <i>Zabawa w chowanego w dolinie Ondrzejnicy (Ondřejnice)</i>	10, 11	Putování na nejvyšší vrcholky Beskyd <i>Wędrówka na najwyższy szczyt w Beskidach Zachodnich</i>	30, 31
Ukrytý duch od Prašivé po Ropičku <i>Skryty duch od Praszywki po Ropiczkę (Prašívá, Ropička)</i>	12, 13	Jak jsme pověsili zbojnický na hřebík <i>Jak zawiesiliśmy zbójnicką na kołku</i>	32, 33
Ve stínu beskydských hřebenů <i>W cieniu beskidzkich szczytów</i>	14, 15	Šest zbojnických tipů na beskydské výlety <i>Sześć zbójnickich propozycji beskidzkich wycieczek</i>	34, 35
Zbojnický kraj pod Lysou horou <i>Zbójnicki kraj pod Łysą Góra</i>	16, 17		
Kouzelná moc Slezské brány <i>Magiczna siła Bramy Śląska (Slezská brana)</i>	18, 19		
Také zbojníci potřebují odpočinek <i>Również zbójnicy muszą odpocząć</i>	20, 21		